

סוגיה א: דין מלאכה לאבל

רקע

משנתנו עוסקת במלאכת דבר האבד, והגמ' משווה בין דין מלאכת דבר האבד במועד לבין דין מלאכת דבר האבד לאבל. סוגיתנו מתרכזת בדין מלאכה לאבל, והסוגיות הבאות דנות בדין מלאכה במועד.

מקורות

א. יא: "מי שהפך את זיתיו... אדם חשוב שאני"

ב. תוס' ד"ה רבי, רבן

רי"ף ה. - ה: "מי שהפך את זיתיו... הרי אלו נועלין חנותם"

נמוקי יוסף ד"ה מי, גמ', האריסין

רא"ש סי' א-ה

ריטב"א ד"ה תניא כוותיה, האריסין והחכירין, איתרעי ביה מילתא

רמב"ם הל' אבל פ"ה הל' ז-יד

ריטב"א ד"ה תניא כוותיה, האריסין והחכירין, איתרעי ביה מילתא

תניא כותיה דרב שישא דברים שעושין לאבל בימי אבלו. פי' שעושין לו אחרים אבל הוא אינו עושה ואפי' אין לו מי שיעשה, ופליגי אדר' שמעון בן גמליאל כפשטא דלישנא דאי ס"ד מורדו רבנן לרשב"ג ורשב"ג מפרש הוא א"כ מאי רבותא דמועד טפי מאבל דתניא כותיה דרב שישא, ואי משום דבמועד עושה ע"י עצמו ואפי' יש לו מי שיעשה לו, זה אינו לא קולא ולא היתר דכיון דבמועד כל העולם אסורין בעשיית מלאכה מה לי הוא מה לי אחרים, אדרבה בדידיה שהוא בעל הממון יש להתיר יותר, דאלו באבל הוא לבדו האסור בעשיית מלאכה ואין אחרים נאסרין אלא בשלו ואמטולתיה וכל היכא דאפשר באחרים ראוי הוא לאסור על ידי עצמו, אלא ודאי דרבנן אסרי על ידי עצמו ואפי' בשאין לו אחרים שיעשו לו ולא חשו לאבוד ממונו וקי"ל כרבנן.

האריסין והחכירין והקבלנין שלו הרי אלו יעשו. פי' אריסות למחצה לשליש ולרביע, וחכירות שנותן לו דבר ידוע בפירות בין עבדא בין לא עבדא אלא [שאם] יש מאותו המין בשדה נותן לו משם ואפי' הוא תבואה מקולקלת, וקבלנות הוא המקבל השדה בדבר ידוע או במעות או בפירות ואפי' יש לו בשדה מאותו המין ונתקלקל אינו נותן לו מהם, ויש אומרים דדוקא בכי האי גוונא שיש לו לאריס וחכיר וקבלן אלו זכות בפירות והם כשותפין בקרקע וכאלו עושין בשלהם ממש, ותנא זו ואין צריך לומר זו קתני, אבל קבלן המקבל עליו את השדה בסך ידוע ובעל הבית אוכל פירות לא יעשה, ואע"ג דאמר' לקמן שאם היה מלאכתו בקבלנות אצל אחרים בבית אחרים יעשה דאלמא מלאכה דקבלן חשיבא ולא אסרו אלא בשכיר יום, התם הוא במטלטלין דלא ידיע דכלים דידיה ניגהו וכי ידיע נמי אמרי קבלנותיה עביד, שכן דרך לעשות מלאכת כלים בקבלנות וכדתנן נמי גבי שבת [שבת יז]. וכולם בית הלל מתירין עם השמש, ואפילו לכובס שמכבס על גב הנהר

ובכלים מפורסמין בבעליהם דסתמא נקטינן לה התם, אבל בקרקעות שדרך לעבדן בשכיר יום אין עושין אפי' בקבלנות דמאן דחזי סבר שהוא שכיר יום, ומביאין ראייה לזה מהא דאמרי' לקמן מקבלי קבולת בתוך התחום לא יעשו וכו' והכי ודאי מיירי בקבלנות דקרקע [דבקרקע] הוא דשייך למימר תוך התחום וחוף לתחום, ואין שיטה זו נכונה דארעא נמי כיון דקבלנות מלאכה (כפועל) [דפועל] חשיב הרי זה מותר, ומשום מראית העין ליכא דכיון דעבידי דיהבי ארעא לאריסותיה מאן דחזי אמר אריסותיה קא עביד כדאיתא בפ"ק דע"ז [כא:], והא דמקבלי קבולת דאמרינן לקמן כבר פרשה רש"י ז"ל דבקבולת של בנין מיירי דאורחיה בשכירי יום ולא שייך לומר בה דאריסותיה קא עביד וכן פירש ר"י ז"ל ועיקר, וכבר הארכתי בזה בפ"ק דע"ז, והשתא להאי פירושא לרבותא נקט והקבלנין דאפי' בהא דפירי דידיה הרי אלו (לא) יעשו.

איתרעא ביה מילתא [ופסקיה לגמליה]. פסק העול וכליו מעליו שלא יעשה מלאכה ולא שדריה. אמר רב אשי לא גברא רבה הוא נהי דאפסידא דידיה לא חייש. זה הלשון מוכיח כי שורת הדין [דהוה שרי] שותפו לעשות מלאכה לצורך שניהם כי בדידיה קא טרח לגמרי, ולהכי אמר דנהי דלא חייש לפסידא דידיה ורוצה לוותר ממונו לפסידא דאחרים היכי לא חייש ישלחנו לו שיעשה בו לעצמו דהתניא אם היו מוחכרין וכו' וכל שכן כשהוא שותף ממש, ופרקינן אדם חשוב שאני יש אומרים והוא פרע לשותפו חלקו כדי צרכו משום חומרא, ויש אומרים שלא פרע דכיון דאדם חשוב הוא ואיכא לעז אף חבריו חייב ליבטל משום לעז שלו כי הוי צורבא מרבנן כי הכא, ומ"מ שמעינן מהכא דשותפין בחנות שאירע אבל לאחד מהם חבריו עושה מלאכתו בחנותו כדרכו אלא א"כ הוא אדם חשוב, ואפי' באדם חשוב כל היכא דאפשר לעשות בצניעא עושה וכן הוא בירושלמי, ובפירושי ההלכות הארכתי יותר בס"ד.

הסבר הסוגיה

"אמר רב שישא בריה דרב אידי... דברים המותרים במועד אסורים בימי אבלו".

[גמ' יא:]

הגמ' שואלת מדוע המשנה פותחת את דיני דבר האבד באבל ובמועד: "מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס [אירעו אונס ולא היה יכול לסיים מלאכתו לפני המועד]", ומסיימת במועד בלבד: "טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד". הגמ' מביאה שני הסברים למשנה:

א. "אמר רב שישא בריה דרב אידי זאת אומרת דברים המותרין במועד אסורים בימי אבלו" – מלאכת דבר האבד מותרת בחול המועד ואסורה לאבל.

ב. "רב אשי אמר לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בימי אבלו דמדרבנן הוא ושרי אלא אפילו במועד דאיסור מלאכה מדאורייתא במקום פסידא שרו רבנן" – מלאכת דבר האבד מותרת בין במועד בין באבלות, והמשנה הזכירה מועד בלבד מפני שהחידוש בחול המועד גדול מהחידוש באבלות.

הגמ' מביאה תניא כוותיה דרב שישא בריה דרב אידי, ומשמע שהלכה כמותו.

דינו של רב שישא בריה דרב אידי דורש הסבר מדוע אנו מחמירים באבלות שאיסורה מדרבנן יותר מחול המועד שאיסורו מהתורה [השאלה מנוסחת על פי ניסוח הגמ', עיין לעיל מחלוקת ראשונים האם איסור חול המועד מדאורייתא, וכיצד מבארים הראשונים הסוברים שהאיסור מדרבנן, גמ' זו?]

ניתן להבין את דינו של רב שישא בריה דרב אידי באחת משתי דרכים:

א. חכמים החמירו באבלות יותר מחול המועד כדי שלא ישכח אבלותו [נמוקי יוסף ה. באלפס ד"ה גמ'].¹

ב. מבחינה עקרונית אין הבדל בין דין דבר האבד באבלות לדין דבר האבד בחול המועד, ומעיקר הדין ההיתר נאמר בשניהם. ההבדל ביניהם נובע מכך שבחול המועד איסור מלאכה חל על כל העולם, ואיסור מלאכה של אבל חל עליו בלבד. איסור מלאכת דבר האבד לאבל נובע מכך שאחרים יכולים לעשות לו מלאכתו, ואין סיבה להתירה לו.

נפקא מינה בין שתי הדרכים הללו הוא במקרה שאין אחרים שיכולים לעשות מלאכתו, לפי הדרך הראשונה אסור לו לעשות מלאכה, ולפי הדרך השנייה מותר לו לעשות מלאכתו. בדין זה נחלקו התנאים. רבן שמעון בן גמליאל אומר שאם אין אומן היודע לעשות מלאכתו, מותר לאבל לעשותה, משמע שחכמים חולקים עליו ואוסרים לאבל לעשות מלאכה אף כשאין אחרים היודעים לעשותה.

הגמ' מביאה ברייתא הדנה בגדרי מלאכה של אבל, ועוסקת במקרים הבאים:

א. מלאכת דבר האבד.

ב. אומן לרבים.

ג. אריסין, חכירין וקבלנין.

ד. חמרין, גמלין וספנים.

ה. שכיר יום.

ו. מלאכתו ביד אחרים.

נפרט את המקרים הללו אחד לאחד:

מלאכת דבר האבד. אסור לאבל לעשות מלאכה, ואפילו מלאכת דבר האבד, אלא אחרים עושים אותה לו. רבן שמעון בן גמליאל מתיר לאבל לעשות מלאכת דבר האחר כשאין אומן היודע לעשות מלאכתו. נחלקו הראשונים האם חכמים חולקים על רבן שמעון בן גמליאל, ובפסק ההלכה. הראב"ד מביא דעה שחכמים לא נחלקו על רבן שמעון בן גמליאל אלא הוא מפרש דבריהם. הרי"ף [ה. באלפס] משמיט את דברי רבן שמעון בן גמליאל, משמע שהוא סובר שחכמים חולקים עליו, והלכה כחכמים שאסור לאומן לעשות מלאכת דבר האבד אף כשאין אחרים היודעים לעשותה. הרא"ש [ס' א] מתלבט האם רבן שמעון חולק על חכמים או מפרשם, אבל הוא סובר שבין כך ובין כך הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, שהלכה כדברי המיקל באבל, אפילו יחיד במקום רבים.

מדין מלאכת דבר האבד עולה שיש באיסור מלאכה של אבל שני דינים:

א. "רמז לאבל שאסור בעשיית מלאכה זה שנאמר והפכתי חגיכם לאבל מה חג אסור בעשיית מלאכה אף אבל אסור בעשיית מלאכה" [רמב"ם הל' אבל פ"ה ה"ז]. אבלות דומה למועד, כשם שמועד מופקע ממלאכה כיוון שהוא "מקרא קדש", ואינו יום של עשייה ויצירה, כך אבלות מופקעת ממלאכה, שימי האבלות אינם ימים של עשייה ויצירה.

ב. אבל אמור להיות טרוד באבלו, ומלאכה מסיחה את דעתו מהאבלות. בין שני הדינים הללו יש נפקא מינה גדולה. הדין השני מתייחס רק למלאכה שאבל עושה בעצמו, והדין הראשון מתייחס גם למלאכות שאחרים עושים בשבילו. מלאכה שאחרים עושים בשביל האבל אינה מסיחה דעתו מהאבלות, אבל כיוון שהם עושים מלאכה בשבילו, ימי אבלותו הם ימים של עשייה ויצירה.

על פי שני הדינים הללו אנו מבינים היטב את שיטת חכמים במלאכת דבר האבד. הדין הראשון מתייחס למלאכה של עשייה ויצירה ואינו מתייחס למלאכת דבר האבד. כשם שמלאכת דבר האבד מותרת במועד, מפני שאינה מלאכה של עשייה ויצירה אלא של שמירת הקיים, כך היא מותרת באבלות. הדין השני מתייחס גם למלאכת דבר האבד, כיוון שגם מלאכה זו מסיחה דעתו מהאבלות.

אסור לאבל לעשות מלאכת עשייה ויצירה, ואסור גם לאחרים לעשותה בשבילו. מלאכת דבר האבד אסורה לאבל, מפני שהיא מסיחה דעתו מהאבלות, ואין איסור שאחרים יעשו אותה בשבילו. לפיכך פוסקים חכמים שאסור לאבל לעשות מלאכת דבר האבד, אפילו כשאין אומן היודע לעשות מלאכתו, כדי שלא תסוח דעתו מהאבלות.

רבן שמעון בן גמליאל מודה לשני הדינים הללו, אבל לדעתו היתר מלאכת דבר האבד אינו בנוי רק על כך שמלאכת דבר האבד אינה מלאכת עשייה ויצירה אלא גם על "במקום פסידא לא גזרו רבנן", וכיוון שאין אחרים היודעים לעשות מלאכתו, ואי עשיית המלאכה תגרום לו פסידא, לא גזרו עליו חכמים, ומותר לו לעשות מלאכתו.

אומן לרבים. הברייתא אומרת: "יתר על כן אמר רבן שמעון בן גמליאל אם היה אומן לרבים וספר ובלן לרבים והגיע עת הרגל ואין שם אומן אלא הוא הרי זה יעשה". רבן שמעון בן גמליאל סובר שצורך הרבים מתיר לאבל לעשות מלאכה בימי אבלותו.

הרי"ף [ה. באלפס] משמיט גם את הדין הזה של רבן שמעון בן גמליאל, משמע שלדעתו רבנן חולקים גם על דין זה, והלכה כמותם. סברת הרי"ף ברורה, כיוון שרבנן סוברים שהאיסור להסיח הדעת מהאבלות אוסר אפילו מלאכת דבר האבד, הוא אוסר גם מלאכה לצורך רבים.

הרא"ש [סי' ב] חולק על הרי"ף, ולדעתו גם רבנן מודים שצורך הרבים מתיר לאבל לעשות מלאכה. חכמים גזרו איסור מלאכה לאבל אפילו במקום פסידא, אבל לא גזרו עליו כשרבים צריכים לו [שיטתו של הרא"ש קשה מלשון הברייתא "יתר על כן אמר רבן שמעון בן גמליאל" משמע שהיתר עשיית מלאכה לצורך הרבים הוא חידוש גדול יותר ממלאכת דבר האבד]. הרא"ש מביא ראיה מהגמ' המתירה לאבל שרבים צריכים לו ללמדם תורה. דוחה הרא"ש את ראייתו, תלמוד תורה של רבים הוא צורך גדול המתיר לאבל ללמד תורה, ושאר צורכי הרבים אינם מתירים לאבל לעשות מלאכה.

אריסין, חכירין, קבלנין, חמרין, גמלין וספנין. נחלקו הראשונים בגרסת הברייתא ובפירושה. רש"י [ד"ה והקבלנים] גורס: "האריסין והחכירין והקבלנין הרי אלו יעשו אחרים בשבילן, החמרין הגמלין והספנין הרי אלו לא יעשו ואם היו מוכרין או מושכרין אצל

אחרים הרי אלו יעשו". הרי"ף [ה. באלפס] גורס: "האריסין והחכירים והקבלנים לשדה שלו הרי אלו יעשו החמרין והגמלים והספנין בספינה שלו הרי אלו לא יעשו, ואם היו מוכרין או ממושכנים או מושכרין אצל אחרים מעיקרא הרי אלו יעשו". לדעת הרי"ף בעלי הקרקע ובעלי הספינה הם האבלים, ולדעת רש"י האריס והספן הם האבלים.

לדעת הרי"ף לאבל עצמו אסור לעשות מלאכה בימי אבלותו, לא מלאכה שלו ולא מלאכה של אחרים. הדיון בברייתא הוא האם מותר לאריס לעשות מלאכה בקרקע של אבל, והאם מותר לספן לעשות מלאכה בספינה של אבל. לפועל אסור לעשות מלאכה בקרקע של אבל, מפני שהפועל אינו עושה לעצמו אלא עושה לבעל הבית, אבל אריס וספן עושים את המלאכה לעצמם, ולכן מותר להם לעשות מלאכה בקרקע ובספינה של אבל. הברייתא מדגישה שאין חילוק בין קבלן שמתחייב לשלם לבעל הקרקע סכום גבוה, ובעל הקרקע אינו מרויח דבר מעבודתו בקרקע לבין אריס שמתחייב לשלם לבעל הקרקע אחוז מסויים מהפירות, ובעל הקרקע מרויח מעבודתו, בשני המקרים מותר להם לעשות מלאכה בקרקע של אבל. מותר לאריס לעשות מלאכה לעצמו, למרות שגם בעל הקרקע האבל נהנה ממלאכת האריס.

הברייתא מחלקת בין אריס, חוכר וקבלן לבין חמר, גמל וספן. לגבי חמר, גמל וספן הברייתא מבדילה בין מקרה שהיו "מוכרין או ממושכנין או מושכרים אצל אחרים מעיקרא", שמותר להם לעשות מלאכתם בימי אבלות הבעלים, לבין מקרה שהם מחדשים את חוזה השכירות שלהם בימי אבלותו, שאסור להם לעשות מלאכה בחפץ של אבל. לגבי קרקע לא מובא בברייתא חילוק דומה, ומשמע שמותר להם לחדש את חוזה החכירה אפילו בימי אבלות הבעלים. מסביר הראב"ד [מובא ברא"ש סי' ג] שקרקע עומדת לאריסות, ומן הסתם בעל הקרקע אינו מסלק את האריס לאחר סיום תקופת האריסות, ולכן חידוש החוזה אינו מוגדר כחוזה חדש, אלא כהמשך החוזה הקודם. ספינה, חמור וגמל אינם עומדים לשכירות ובתום תקופת השכירות הבעלים עושה חוזה חדש בתנאים שונים מהתנאים של החוזה הישן, לפיכך המשך עבודת החמר, הגמל והספן מוגדרת כחוזה חדש. חתימה על חוזה חדש אסורה לאבל מפני שזו עסקה האסורה עליו בימי אבלותו.

לדעת רש"י הברייתא דנה האם מותר לאריס, חוכר, קבלן, חמר, גמל וספן אבלים לעשות מלאכה בשביל בעל הבית. הברייתא קובעת שאריס, חוכר וקבלן אינם עושים מלאכה בעצמם בימי אבלותם, אבל מותר להם לתת מלאכתם לאחרים שיעשו בשבילם. לגבי חמר, גמל וספן אין מקרה שלהם אסור לעשות את המלאכה ומותר לאחרים לעשותה בשבילם. כשהיו מושכרים לפני אבלותם מותר להם לעשות מלאכה בעצמם, וכשלא היו מושכרים לפני אבלותם, אסור אפילו לאחרים לעשות מלאכתם.

מסביר הרא"ש [סי' ג] את שיטת רש"י, שכיוון ששביתת האריס, חוכר וקבלן בימי אבלותם מהווה הפסד גם לבעל הבית [עיין ברא"ש הדין בנקודה זו], מותר לאבלים למסור מלאכתם לאחר שיעשה את המלאכה בשבילם. לחמר, גמל וספן אסור להשכיר עצמם בתחילה לעבודת בעל הבית, מפני שההשכרה היא לטובתם, אבל אם היו מושכרים לפני האבלות מותר להם לעבוד בעצמם בימי אבלותם, כיוון שהם עושים מלאכת בעל הבית.

מסביר רש"י שחמר, גמל וספן אינם יכולים למסור מלאכתם לאחרים מפני שהם בעצמם מושכרים לבעל הבית והוא מעוניין בהם ולא באומן אחר.

בשיטת רש"י מתחדש שמותר לאבל לעשות מלאכה כשהוא מושכר לאחר, ושכר פעולתו למשכירו. הרי"ף חולק על שיטה זו מכל וכל, ולדעתו עצם העיסוק במלאכה אסור לאבל, ולכן אין היכי תמצא שנתיר לו לעשות מלאכה.

שיטת רש"י מהוה חידוש גדול במהות איסור מלאכה לאבל. איסור מלאכה לאבל אינו דומה לאיסור מלאכה בחול המועד. מועד מוגדר כמקרא קודש, ולכן אסור לעסוק בו בעבודת חול, אבל לאבל עיקר האיסור אינו העיסוק במלאכה, אלא בתוצר של המלאכה, שהיא מעשירה אותו ומקדמת אותו מבחינה כלכלית. שטף החיים נעצרים אצל האבל, ואינו רשאי לעסוק בעיסוקים המקדמים אותו ומפתחים אותו.

שכיר יום. הברייתא אומרת ששכיר יום אפילו בעיר אחרת לא יעשה. נחלקו הראשונים כיצד לפרש את הברייתא:

רש"י [ד"ה שכיר יום] מפרש שהברייתא עוסקת באבל שהוא שכיר יום, שאסור לו לעשות מלאכה אפילו בעיר אחרת שאין יודעים שהוא אבל.

הרא"ש מפרש שהברייתא עוסקת בשכיר יום של אבל, והיא מבארת שלמרות שאריס של אבל עושה מלאכה בימי אבלות של בעל השדה, לשכיר יום אסור לעשות מלאכה. אריס טורח בשלו, ואילו שכיר יום טורח בשל בעל הבית, ולכן אסור לאבל להרויח ממלאכתו של שכירו.

מלאכת אחרים בידו. הברייתא אומרת: "היתה מלאכת אחרים בידו אף על פי שבקיבולת לא יעשה". הגמ' מסבירה שלניסוח זה של הברייתא אין מובן, שאם אסור לעשות מלאכה לשכיר שעות, שטורח בשל בעל הבית, כל שכן שאסור לעשות מלאכה בקבלנות, שהוא חייב לספק את הסחורה וטרחתה עליו. לפיכך מפרשת הגמ' שכוונת הברייתא: "היתה מלאכת אחרים בידו בין בקיבולת בין שאינה קיבולת לא יעשה".

רש"י [ד"ה אם היתה מלאכת אחרים] מסביר שאסור לאבל לעשות מלאכה בקיבולת "הואיל וברשותיה לגומרו לאחר זמן", משמע שאם התחייב לסיים את העבודה עד זמן מסויים, ואינו יכול לסיימה במועד מפני האבלות, מותר לו לעבוד באבלותו.

מלאכתו ביד אחרים. הברייתא אומרת שאם מסר לאחרים לפני אבלותו לעשות מלאכה בשבילו מותר להם לעשות מלאכה בביתם, שהרי הם עושים לעצמם, ואסור להם לעשות מלאכה בביתו מפני החשד שהם שכירים שלו או שנתן להם את המלאכה בימי אבלותו.

שותף אבל. הגמ' אומרת שלמרון בריה דרבין ומר בריה דרב אחא היו צמד שוורים שחרשו יחד, ומר בריה דרב אחא היה אבל ולא שלח את שורו לחרישה. מקשה הגמ' מדוע לא שלח את שורו, והרי הוא מפסיד את שותפו? עונה הגמ' שמר בריה דרב אחא סבר ש"אדם חשוב שאני".

בירושלמי מובאת מימרא הפוכה: "שני אחים שני שותפים שני חנונים שאירע לאחד מהם דבר הרי אלו נועלין חנותם". לפי הירושלמי אסור לאבל להרויח בימי אבלותו, וכיוון שלאבל אסור להרויח, גם השותף חייב לשבות. לפי הבבלי לשותף מותר להרויח, ולכן הוא ממשיך לעבוד כרגיל, למרות ששותפו יקבל מחצית רווחיו. הרי"ף [ה: באלפס] משמיט מימרא זו ומביא רק את המימרא של הירושלמי, משמע שהוא פוסק כירושלמי נגד הבבלי. כך משמע גם מהרמב"ם [פ"ה ה"ט] הפוסק רק את המימרא של הירושלמי [צ"ע מדוע הם פסקו נגד הבבלי].

הראב"ד [מובא ברא"ש סי' ה] מפרש ששתי המימרות אינן חולקות. מעיקר הדין מותר לשותף לעבוד בימי אבלותו של שותפו, למרות שאת הרווחים הם מחלקים ביניהם. הירושלמי אינו אוסר על השותף לעבוד אלא רק מצוה עליו לנעול את החנות, אסור לו לעבוד בפרהסיא, שלא יראה שהאבל מנהל את עסקו בימי אבלותו.

הראב"ד מפרש על פי הסברו מדוע מר בריה דרב אחא לא שלח את שורו בימי אבלותו, כיוון שהוא אדם חשוב וכולם מכירים את שורו, הרי נעשית מלאכתו בפרהסיא.

סיכום

סוגייתנו עוסקת בגדרי איסור מלאכה של אבל, ונחלקו הראשונים בפירושה:

רוב המפרשים סוברים שבאיסור מלאכה של אבל יש שני דינים:

א. אסור לאבל לעסוק במלאכה – שלא יסיח דעתו מאבלותו.

ב. אסור לאבל לקדם ולפתח את עסקיו. ימי האבלות מופקעים מעשייה ויצירה.

הרי"ף סובר שהדין השני מקביל לאיסור מלאכה במועד, אבל הדין הראשון ייחודי לאבל, ובגללו איסור מלאכה של אבל חמור יותר מאיסור מלאכה בחול המועד, ואסור לאבל לעשות מלאכת דבר האבד אפילו כשאין אחרים היודעים לעשות מלאכתו, ואסור לאבל לעשות מלאכה לצורכי רבים.

הרא"ש מסכים עם שני הדינים הללו, אך לדעתו צורך הרבים והפסד ממוך דוחים את איסור מלאכה של אבל, ואם אין אומן אחר מותר לאבל לעשות מלאכה לצורך הרבים, ומותר לו לעשות מלאכת דבר האבד.

רש"י חולק על הדין הראשון, ולדעתו מהות איסור מלאכה של אבל היא לקדם ולפתח את עסקיו. לדעתו מותר לאבל בתנאים מסויימים לעשות מלאכה לצורך אדם אחר.

לפיכך, לדעת הרי"ף ההיתר היחיד לאבל לעשות מלאכה הוא רק בעני שאין לו מה לאכול, וגם הוא מותר לעשות מלאכה בצנעה מהיום הרביעי ואילך, בשאר המקרים אסור לאבל לעשות מלאכה. רש"י חולק ומתיר לחמר, גמל וספן שהיו מוחכרים ומושכרים לפני אבלותם לעשות מלאכה לבעל הבית. המחוייבות שלהם לבעל הבית גוברת על האינטרס שלהם במלאכה. לאריס אבל אסור לעשות מלאכה בקרקע של בעל הבית מפני שאינו מושכר בעצמו לעבודת בעל הבית.